

Prof. zw. dr hab. Zbyszko Melosik

UAM w Poznaniu

Recenzja w przewodzie habilitacyjnym

doktor Małgorzaty Rosalskiej

Doktor Małgorzata Rosalska uzyskała stopień magistra pedagogiki na Wydziale Studiów Edukacyjnych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w roku 1998. Z kolei w roku 2003 uzyskała stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki – w oparciu o rozprawę doktorską pod tytułem „Katolickie uniwersytety ludowe wobec przemian współczesnej wsi polskiej” (promotor – prof. dr hab. Ewa Solarczyk-Ambrozik; recenzenci – ks. prof. dr hab. Jerzy Bagrowicz, prof. dr hab. Kazimierz Przyszczypkowski). Doktor Małgorzata Rosalska pracuje od roku 2003 jako adiunkt w Zakładzie Kształcenia Ustawicznego i Doradztwa Zawodowego na Wydziale Studiów Edukacyjnych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

Moja szczegółowa analiza dostarczonej przez Kandydatkę dokumentacji oraz poziomu naukowej publikacji jej autorstwa i innych szczegółowych kryteriów wskazują – po konfrontacji z wymogami ustawowymi – iż istnieją pełne podstawy do sformułowania jednoznacznie pozytywnej konkluzji recenzji w tym przewodzie. Odnosi się to w szczególności do najważniejszego aspektu przewodu, jakim jest dorobek naukowy doktor Małgorzaty Rosalskiej ale także do jej osiągnięć dydaktycznych i organizacyjnych. Mogę przy tym stwierdzić, iż kariera akademicka dr Małgorzaty Rosalskiej jest budowana w sposób bardzo

świadomy, konsekwentnie a przy tym przy zachowaniu wszelkich obowiązujących we współczesnej nauce standardów. Jest ona jedną z najbardziej wyrazistych i pozytywnych postaci swojego pokolenia w polskich naukach o edukacji.

Ocena dorobku naukowo-badawczego

Pole problemowe – w zakresie podjętych przez dr Małgorzatę Rosalską badań – koncentruje się na następujących grupach problemowych: doradztwo edukacyjno-zawodowe, edukacja dorosłych oraz polityka oświatowa. Dr Małgorzata Rosalska, w toku swojej kariery akademickiej, konsekwentnie rozwijała swoje zainteresowania w tych właśnie kierunkach, co znajduje swoje odzwierciedlenie w Jej publikacjach.

Dr Małgorzata Rosalska opublikowała w okresie podoktorskim – w zakresie powyższej problematyki - 42 artykułów w czasopismach oraz rozdziałów w książkach. Napisane przez nią artykuły opublikowane są zwykle w renomowanych czasopismach, znajdujących się na liście ERIH bądź ministerialnej (np. „Studia Edukacyjne”, „Edukacja Ustawiczna Dorosłych”, „Teraźniejszość-Człowiek-Edukacja”, „Edukacja Dorosłych”). Z kolei rozdziały autorstwa dr Małgorzaty Rosalskiej zamieszczone są w książkach redagowanych przez uznanych profesorów z zakresu nauk o edukacji (wymienić można tutaj takie choćby nazwiska, jak: E. Solarczyk-Ambrozik, J. Pyżalski, T. Aleksander, K. Przyszczypkowski).

Stwierdzam, że zarówno artykuły, jak i rozprawy w książkach pod redakcją świadczą bardzo dobrze o wiedzy, erudycji oraz warsztacie naukowym i pisarskim dr Małgorzaty Rosalskiej. Są one napisane w sposób bardzo kompetentny i rzeczowy, świadcząc o znakomitych możliwościach dr Małgorzaty Rosalskiej w zakresie prowadzenia dyskursu naukowego; odwołują

się do reprezentatywnej literatury, a ich narracja jest dobrze ustrukturyzowana i dobrze uzasadniona. Stanowią one bardzo konstruktywny wkład do dorobku habilitacyjnego dr Małgorzaty Rosalskiej. Reprezentatywnymi przykładami mogą być tutaj następujące teksty: „Perspektywa projektowania celów doradztwa zawodowego w systemie edukacyjnym” (2013); „Profilaktyka niepowodzeń migracyjnych dorosłych” (2012); „Doradztwo akademickie w kontekście kształtowania kapitału profesjonalnego studentów” (2013), „Doradztwo edukacyjno-zawodowe w perspektywie indywidualnych potrzeb ucznia” (2015).

W dorobku dr Małgorzaty Rosalskiej znajduje się także znakomita monografia podoktorska „Katolickie uniwersytety ludowe wobec przemian współczesnej wsi polskiej” (2004) oraz napisana wspólnie z Anną Wawrzonek „Między szkołą a rynkiem pracy. Doradztwo zawodowe w szkołach zawodowych” (2012), która bardzo dobrze wpisuje się w logikę zainteresowań Kandydatki.

Wysoki poziom prezentuje również znajdująca się w dokumentacji praca współredagowana (wspólnie z Tomaszem Maliszewskim) przez dr Małgorzatę Rosalską: „Uniwersytety Ludowe. Pomiędzy starymi a nowymi wyzwaniami”. Nie posiada ona – powszechnego współcześnie – charakteru „wszystkoistycznych zbiorówek”, jest zredagowana bardzo starannie, a poziom znajdujących się w niej tekstów nie budzi żadnych zastrzeżeń. Zawiera zestaw tekstów tworzących logiczną i usystematyzowaną całość. Praca ta stanowi zasługującą na uwagę część dorobku podoktorskiego Kandydatki.

Trudno nie wspomnieć także o bardzo dobrze przygotowanych i bardzo potrzebnych książkach poradnikowo-metodycznych: „Od marzeń do kariery. Poradnik dla uczniów i absolwentów szkół ponadgimnazjalnych” (wspólnie z A. Wawrzonek, 2013); dwie edycje „Wiatr w żagle. Poradnik dla nauczyciela”

(2010, 2011 – wspólnie z A. Dołęgą-Herzog), „I ty możesz kształcić mistrzów. Poradnik metodyczny dla nauczycieli” (2010). Pokazują one kapitalnie, w jaki sposób dojrzały naukowiec może przełożyć swoje doświadczenia i dokonania o charakterze stricte akademickim na język codziennej praktyki.

Najważniejszą jednak opublikowaną pozycją w dotychczasowej karierze akademickiej dr Małgorzaty Rosalskiej jest - wyróżniona przez nią jako podstawowe osiągnięcie naukowe – książka „Dyrektor szkoły – administrator, menedżer, przywódca. Między szkolną codziennością a polityką oświatową” (Wydawnictwo Naukowe UAM), Poznań 2016, ss. 364. Jest to monografia poświęcona analizie ról zawodowych dyrektora polskiej szkoły.

Już na wstępie pragnę postawić tezę, iż jest to książka merytorycznie bardzo dobra – i to zarówno w kontekście przyjętych przez Autorkę założeń teoretycznych i metodologicznych, narracji oraz argumentacji, jak i konkretnych rezultatów analitycznych. Książka ta stoi ona bardzo wysokim poziomie naukowym. Posiada logiczną strukturę i narrację, jest bardzo dobrze osadzona w reprezentatywnej literaturze przedmiotu. Stanowi oryginalny wkład Autorki do analizowanego przez nią pola problemowego. Uznaję ją za znakomitą pod każdym względem książkę habilitacyjną, która stanowi bardzo ważny wkład Autorki do współczesnych nauk o edukacji. Dr Małgorzata Rosalska potwierdza w niej swoje nadzwyczajne kompetencje naukowe, a także swobodę prowadzenia oryginalnej narracji, umiejętność utrzymywania bardzo precyzyjnej logiki wywodu oraz znakomite dyspozycje do zarówno bardzo abstrakcyjnych rozważań, jak i detalicznych rekonstrukcji. Jawi się w swoim dziele Autorka jako wysokiej klasy naukowiec, o skonkretyzowanej i pogłębionej tożsamości badawczej. Dr Małgorzata Rosalska znakomicie porusza się w niej – po „teoriach” i „rzeczywistościach”, wykorzystując bardzo poprawnie i erudycyjnie niezwykle bogatą literaturę przedmiotu. Pragnę przy tym stwierdzić, że dokonywane przez dr Małgorzatę Rosalską w jej pracy,

rekonstrukcje i analizy są bardzo mocno osadzone – w wyznaczonej przez tytułowy problem – logice pracy (zarówno w kontekście treści, jak i sposobu analizy). Dodam, że Autorka nie konfrontuje wyłaniających się z analiz obrazów teorii, myśli i rzeczywistości, czy wyników badań z jakimkolwiek obrazami „idealnymi”, czy „postulowanymi”. Narracje dr Małgorzaty Rosalskiej pozbawione są jakiegokolwiek moralizatorstwa, czy dydaktyzmu, tak „kuszącego” w przypadku analiz problemów związanych z zagadnieniami mieszczącymi się w ramach nauk o edukacji czy w pedagogice (nie zakłada ona też istnienia „ostatecznej prawdy”, do której naukowiec powinien dojść „za wszelką cenę”). Są one w tym kontekście „otwartym tekstem”, który zaprasza czytelnika do nadawania własnych znaczeń.

Podsumowując stwierdzam, że dr Małgorzata Rosalska jawi się w swojej książce jako dojrzały naukowiec, który potrafi samodzielnie rozwiązać podjęty przez siebie problem badawczy – zarówno w jego warstwie teoretycznej, jak i empirycznej. Bardzo swobodnie porusza się ona po poszczególnych – wchodzących w zakres książki – zagadnieniach i potrafi precyzyjnie wyrażać swoje myśli oraz przedstawiać własne linie argumentacji. Tekst jej rozprawy napisany jest w sposób bardzo komunikatywny, jasnym językiem, a poszczególne wywody posiadają swoją wewnętrzną strukturę i logikę. Literatura, która stanowiła dla Autorki punkt wyjścia analiz jest bardzo reprezentatywna dla badanego problemu; jej bogactwo i dogłębność wykorzystania stanowi bardzo ważną zaletę tej książki.

W ostatecznej konkluzji pragnę potwierdzić, że problem badawczy postawiony przez dr Małgorzatę Rosalską w książce „Dyrektor szkoły – administrator, menedżer, przywódca. Między szkolną codziennością a polityką oświatową” jest wartościowym problemem naukowym. Autorka rozwiązała go samodzielnie i zgodnie z obowiązującymi we współczesnej nauce regułami metodologicznymi. Jej rozprawa stoi na wysokim poziomie merytorycznym, spełnia wszystkie kryteria naukowości i akademickości. Z całą pewnością może

być uznana za bardzo dobrą rozprawę habilitacyjną. Jest to oryginalne i twórcze dzieło, które stanowi niezaprzeczalny wkład Autorki w wybrane przez nią pole problemowe.

W podsumowaniu tej części recenzji pragnę stwierdzić, że dorobek naukowy dr Małgorzaty Rosalskiej stoi na bardzo wysokim poziomie naukowym i spełnia wszystkie kryteria, przyjmowane przy ocenach w przewodach habilitacyjnych. Zdecydowania uprawomocnia on habilitacyjne aspiracji Kandydatki. Wydaję mu opinię bardzo pozytywną.

Udział w międzynarodowych lub krajowych projektach badawczych

Kolejnym kryterium oceny dorobku Kandydat w tak zwanej „nowej procedurze” jest udział międzynarodowych lub krajowych projektach badawczych. Akceptuję spełnienie tego kryterium bez żadnych wątpliwości. Dr Małgorzata Rosalska brała udział – w charakterze wykonawcy i autora tekstów naukowych – w międzynarodowym programie badawczym „Kompetencje wychowawcze i społeczno-kulturowe współczesnych nauczycieli” (2015 – tzw. „grant norweski”). Uczestniczyła także w charakterze eksperta w projekcie realizowanym na Wydziale Filologii Polskiej i Klasycznej UAM „Laboratorium Teatralne” (w ramach „Akademickiego Centrum Kreatywności”) oraz w charakterze konsultanta merytorycznego raportu końcowego w projekcie „Relacja senior – opieka zdrowotna w świadomości osób korzystających z poznańskich klubów seniora – realizowanym przez Centrum Innowacji Społecznej SIC!”. Warto także przytoczyć jej uczestnictwo – w charakterze wykonawcy-eksperta - w projektach Starostwa Powiatowego w Poznaniu (2009). Ważną rolę w jej dorobku odgrywa udział w projektach „Polityka oświatowa dla Poznania. Założenia, diagnoza i kierunki zmian” – na zlecenie Urzędu Miasta Poznania (2006) oraz „Diagnoza stanu oświaty w województwie wielkopolskim” – na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego w Poznaniu (2002).

Ogólnie raz jeszcze stwierdzam, że aktywność dr Małgorzaty Rosalkiej w sferze uczestnictwa w projektach jest zdecydowanie zadowalająca.

Wyłaszanie referatów na międzynarodowych i krajowych konferencjach naukowych

Dr Małgorzata Rosalska wzięła udział z własnym referatem – jak wynika to z dokumentacji – w 31 krajowych i międzynarodowych konferencjach naukowych; w czterech z nich jej wystąpienie było w języku obcym (w tym również w kanadyjskim Quebec w roku 2014). Zdecydowanie akceptuję spełnienie tego kryterium, tym bardziej że jej – zawsze znakomicie przygotowane referaty – są całkowicie kompatybilne z logiką Jej biografii akademickiej, podobnie jak i ogólna tematyka konferencji.

Otrzymane nagrody i wyróżnienia

Przechodząc do analizy kolejnego kryterium można stwierdzić, iż dr Małgorzata Rosalska otrzymała trzy nagrody zespołowe Rektora UAM za osiągnięcia w pracy naukowej. Uzyskała także nagrodę zespołową Rektora UAM za osiągnięcia w pracy dydaktycznej

Uznaję to kryterium za spełnione.

Funkcja promotora pomocniczego

Dr Małgorzata Rosalska jest promotorem pomocniczym w przewodzie doktorskim mgr Elwiry Litaszewskiej; tytuł rozprawy doktorskiej: „Startup – edukacyjna perspektywa projektowania kariery zawodowej” – promotor prof. dr

hab. Ewa Solarczyk-Ambrozik. I to kryterium w przewodzie habilitacyjnym jest spełnione.

Osiągnięcia dydaktyczne i w zakresie popularyzacji nauki

Osiągnięcia dydaktyczne dr Małgorzaty Rosalskiej wykraczają bardzo daleko poza przeciętność a jej rola w tym zakresie na Wydziale Studiów Edukacyjnych UAM jest trudna do przecenienia. Jest jedną z najważniejszych postaci w (re)konstruowaniu popularnej wśród kandydatów na studia specjalności „Doradztwo zawodowe i personalne”, prowadzi znakomite, bardzo wysoko oceniane przez studentów zajęcia, zarówno o charakterze teoretycznym, jak i metodyczny, jest od 2004 roku opiekunem Studenckiego Koła Naukowego Doradztwa Zawodowego i Personalnego. Ponadto jest koordynatorem – ze strony WSE UAM – współpracy z niemiecką fundacją Aktion Umwelt für Kinder w Berlinie; współpracowała – w projektach dydaktycznych – z Hochschule für Angewandte Wissenschaft and Kunst w Holzminden oraz niemieckim stowarzyszeniem AWO Bezirksverband Hessen-Nord e.V z siedzibą w Kassel. Jest organizatorką cyklicznych konferencji w formule debat on-line we współpracy z amerykańskim Maine University (odbyły się dotąd cztery debaty). Ponadto, była promotorem 42 prac magisterskich oraz 51 licencjackich, a w roku akademickim 2013/2014 była opiekunem merytorycznym stypendystki z Kazachstanu, która studiowała na WSE UAM.

Również osiągnięcia dr Małgorzaty Rosalskiej w zakresie popularyzacji nauki są trudne do przecenienia – pisano już o nich przy okazji przywoływania napisanych przez nią przewodników i poradników metodycznych.

Omawiane w tym miejscu kryterium uważam za całkowicie spełnione.

Uczestnictwo w programach międzynarodowych i krajowych

Dr Małgorzata Rosalska brała udział w szeregu międzynarodowych i krajowych programach i projektach – są one omówione bardzo szczegółowo w zamieszczonej dokumentacji. Reprezentatywnymi przykładami mogą być w tym kontekście: projekt międzynarodowy realizowany przez Fundację „Familiijny Poznań” w partnerstwie z Kofoeds Skole z Danii, czy „Euroguidance” - projekt realizowany w ramach programu „Uczenie się przez całe życie” Komisji Europejskiej względnie „Forum interkulturowej ponadgranicznej kwalifikacji pracowników” - projekt międzynarodowy realizowany przez Kooperationsstelle Wissenschaft und Arbeitswelt (KOWA) przy Europa-Universität Viadrina we Frankfurcie.

Ranga i znaczenie projektów, w których dr Małgorzata Rosalska brał udział powoduje, iż uznaję to kryterium za całkowicie spełnione.

Staże w zagranicznych lub krajowych ośrodkach naukowych lub akademickich

Dr Małgorzata Rosalska brała udział, przeprowadzając wykład i warsztaty w hiszpańskich uniwersytecie w La Corunii w ramach programu LLP Erasmus, uczestniczyła także w szkoleniu w amerykańskim University of Maine w roku 2014. Wielokrotnie brała także udział w różnorodnych programach wymiany z ośrodkami akademickimi i oświatowymi w Niemczech.

Kryterium to należy uznać za spełnione.

Członkostwo w międzynarodowych lub krajowych organizacjach i towarzystwach naukowych

Dr Małgorzata Rosalska jest członkiem Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego, Akademickiego Towarzystwa Andragogicznego oraz International Association for Educational and Vocational Guidance. Uznają to kryterium za spełnione.

Wykonanie ekspertyz lub innych opracowań na zamówienie organów władzy publicznej, samorządu terytorialnego, podmiotów realizujących zadania publiczne lub przedsiębiorców. Udział w zespołach eksperckich i konkursowych.

Dr Małgorzata Rosalska przygotowała w roku 2009, wspólnie z E. Solarczyk-Ambrozik – na zlecenie Starostwa Powiatowego w Poznaniu - 2009 raport z badań „Decyzje edukacyjne gimnazjalistów w kontekście szans i zagrożeń rozwoju Zespołu Szkół im. Gen. D. Chłapowskiego i szkoły ponadgimnazjalnej w Murowanej Goślinie”. Ponadto, w ramach zespołu kierowanego przez K. Przyszczypkowskiego brała udział w roku 2006 w przygotowaniu – na zlecenie Urzędu Miasta Poznania - ważnego raportu „Polityka oświatowa dla Poznania – założenia, diagnoza, kierunki zmian”. Dr Małgorzata Rosalska pełniła funkcje eksperta w dwóch projektach: „Edukacja dla Pracy – projekt systemowy. Priorytet: III Wysoka jakość systemu oświaty” oraz „Monitorowanie i doskonalenie procesu wdrażania podstaw programowych kształcenia w zawodach – projekt systemowy. Priorytet: III Wysoka jakość systemu oświaty” (oba projekty realizowane przez Krajowy Ośrodek Wspierania Edukacji Zawodowej i Ustawicznej w Warszawie).

Kryterium to uznają za spełnione.

Konkluzja

Jako recenzent na poziomie habilitacji próbuję zawsze odpowiedzieć sobie na pytanie dla mnie najważniejsze: czy kandydat posiada predyspozycje i kompetencje, które pozwolą mu stać się pełnowartościowym samodzielnym pracownikiem nauki, czy będzie w stanie prowadzić doktoraty, podejmować uzasadnione decyzje, dotyczące awansu naukowego innych osób? Odpowiedź na to pytanie ma dla mnie znaczenie podstawowe. Jestem też zawsze świadomy faktu, iż przewód habilitacyjny stanowi przełomowy punkt w karierze akademickiej każdego naukowca, a jego wynik decyduje o jego przyszłej biografii i stanowi podsumowanie poprzedniej dekady jego działalności. W przypadku dr Małgorzaty Rosalskiej odpowiedź na powyższe pytanie jest zdecydowanie pozytywna. Jestem przekonany, że dr Małgorzata Rosalska jest bardzo dobrą kandydatką na tzw. samodzielnego pracownika nauki. Jest osobą myślącą samodzielnie i twórczo; posiada też wysokie predyspozycje intelektualne do prowadzenia dyskursu naukowego.

W ostatecznej konkluzji stwierdzam więc bez żadnych wątpliwości, iż zarówno rozprawa habilitacyjna dr Małgorzaty Rosalskiej, jak i jej podoktorski dorobek w pełni odpowiadają – we wszystkich wymiarach i kontekstach - wymogom Ustawy o tytule i stopniach naukowych. Aspiracje dr Małgorzaty Rosalskiej w sferze uzyskania stopnia naukowego doktora habilitowanego są całkowicie uzasadnione. Konkluzja mojej recenzji jest zdecydowanie pozytywna.

Poznań, dnia 12 09 2016

